

Список бібліографічний посилань:

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02. 06. 2016 № 1402 – VIII Редакція від 15. 12. 2017 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
2. Кодекс адміністративного судочинства від 06. 07. 2005 № 2747-IV URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Гончарук С. Т. Адміністративне судочинство: навчальний посібник / С. Т. Гончарук, О. А. Гусар, І. О. Розум. – К.: НАУ, 2016. С. 238.

УДК 347. 83

Maryna BILYK

Curwoods Lawyers, paralegal, Sydney's University student

Марина Євгенівна ВАСИЛЕНКО,

доцент кафедри юридичних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх прав, кандидат педагогічних наук, доцент

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-2992-6646>

ПРАВО ГРОМАДЯН НА ІНФОРМАЦІЮ: ПІДЗВІТНІСТЬ І ПРОЗОРИСТЬ ВЛАДИ

Обізнаність і вміння вимагати дотримання своїх прав і свобод у мирний спосіб є ознакою демократичності громадянського суспільства, високого рівня цивілізованості відносин між владою і громадянином. Питання щодо пошуку механізмів підзвітності та прозорості державних структур в Україні залишаються актуальними.

Основними джерелами дослідження є Закон України «Про доступ до публічної інформації», Бюджетний кодекс України, науково-практичні напрацювання І. Кричківч, В. Тарнай (1, с. 35-44), Р. Головенко (2, с. 12) та ін.

У Законі України «Про доступ до публічної інформації» зазначено: «Публічна інформація – відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена у процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень». Представники медіаспільноти, громадяни України мають знати, що чиновник зобов'язаний відреагувати на індивідуальний або колективний; усний, письмовий чи в іншій формі запит на інформацію – «прохання особи до розпорядника інформації надати публічну інформацію, що знаходиться у його володінні» не пізніше 5 робочих днів і до 20 робочих днів із обґрунтуванням продовження у разі потреби: великий обсяг, пошук

інформації серед значної кількості даних і т. д. Навіть у разі оприлюднення певних даних на офіційному сайті державної установи, у ЗМІ ігнорування запиту або відмова без певних причин і пояснень неприпустима.

Поінформованість українського суспільства щодо права доступу до публічної інформації не дуже висока, однією з причин є низька медіаактивність у висвітленні прав людини. Зокрема за результатами аналізу медіаконтенту провідних аудіовізуальних українських ЗМК за 2018 р. було зафіксовано в середньому до п'яти матеріалів на тему доступу до публічної інформації кожного медіа. Мультимедійна платформа іномовлення України (Укрінформ) дає посилання на відеоролик Кабінету Міністрів на YouTube, доступні он-лайн інструкції журналістів, правників, держслужбовців. Покращення інформування зазвичай відбувається завдяки кількісним і якісним показникам. Останні можуть бути більш ефективними у разі поширення матеріалів про успішні історії пересічних громадян, які досягли дотримання своїх прав у законний спосіб. Наразі в ефір потрапляють більше проблемних матеріалів, а вирішення певних питань громадян соціально-побутового характеру відбувається, як правило, після публічного розголосу і залучення медіа, якими намагаються «заякувати» владні структури у разі невиконання висунутих вимог. Повернути довіру громадян до державної влади можливо завдяки успішній комунікації, що передбачає не лише офіційну реакцію-відповідь на запити громадян, а також має на меті вирішення нагальних питань українського суспільства.

Згідно з Законом «доступ до інформації забезпечується шляхом:

1) систематичного та оперативного оприлюднення інформації: в офіційних друкованих виданнях; на офіційних веб-сайтах у мережі Інтернет; на єдиному державному веб-порталі відкритих даних; на інформаційних стендах; будь-яким іншим способом; 2) надання інформації за запитами на інформацію».

Інформаційно-комунікаційними інструментами контролю громадян щодо підзвітності, фінансової прозорості влади, можуть бути: блогосфера, громадянська журналістика, соціальні мережі, журналістика громад, публічні заходи (відкриті зустрічі та обговорення, засідання), офіційні сайти, ЗМК, приватні теле- і радіоканали, суспільне мовлення і т. д. Одним із найбільш ефективних інструментів підзвітності влади має бути Суспільне мовлення України (UA: ПЕРШИЙ, Українське Радіо, обласні телерадіокомпанії) з огляду на його основну місію.

Фінансова прозорість і підзвітність також регулюються на законодавчому рівні. «Необхідність публікації звітів органами місцевого самоврядування передбачена Бюджетним кодексом України. Відповідно до чинного законодавства не пізніше 1-го березня після звітного року необхідно опублікувати звіт про виконання бюджету на офіційному сайті та в газеті, яка визначена місцевою радою.

Обробка даних для бюджетно-фінансової звітності має відбуватися за зручним для сприйняття та обговорення для масової аудиторії алгоритмом. Зокрема пояснювальна записка має бути зрозумілою і простою з огляду на структуру і наповнення; статистичні дані, цифри у вигляді діаграм, таблиць, графіків, інфографіки і т. д. краще відображають динаміку змін; аудіовізуальний супровід як емоційно-психологічний складник сприяє поглибленню подачі інформації; інтерактивність, зокрема інтеграція офіційних порталів державних структур із соціальними мережами і блогосферою забезпечує відкриті публічні он-лайн дискусії. Наприклад, одним із успішних механізмів є «Громадський бюджет» – ініціатива активних громадян, які задля покращення міста, району і т. д. об'єднуються в спільноти, пропонують власні проекти, шляхом е-голосування обирають найкращі з них для реалізації. Цей демократичний інструмент надає можливість кожному жителю брати участь у розподілі коштів місцевого бюджету, сприяє прозорості прийняття фінансових рішень. Однак попри процес децентралізації, що передбачає збільшення повноважень щодо розпоряджень бюджетними коштами на місцях, поки що немає практики щодо публічних обговорень фінансового планування у більшості регіональних і обласних рад.

Прозорість діяльності державних органів влади може забезпечуватися наступним чином: доступ громадян до слухання рад, зустрічі з депутатами, мерами та ін. За даними International Budget Partnership, Україна посідає 39 місце із 115 країн за рівнем бюджетної прозорості. За даними Transparency International, Україна (червень, 2018р.) «найбільш прозорою сферою у містах України є *доступ і участь* – рівень її відкритості 46%: у багатьох містах громадськість може бути присутньою на засіданнях депутатських комісій ради без присутності депутатів. Проекти рішень міськради та порядок сесій публікуються заздалегідь. Громадськість може впливати на те, як витрачається бюджет. Існує можливість подати електронний запит чи звернення. Друге місце за відкритістю займає сфера *інформування про роботу органів місцевої влади* – майже 46%. У багатьох містах регулярно публікують протоколи засідань президій ради, відкрито публікують оголошення, анонси, повідомлення органів влади, а контактні дані депутатів знаходяться у вільному доступі. Найбільш закриті для людей сфери, пов'язані з *житлом, роботою комунальних підприємств і соціальних установ*.

Перспектива і цікавість цього аспекту дослідження для науки і практики полягає у розробці та застосуванні дієвого механізму підзвітності влади в контексті дотримання прав і свобод людини за допомогою ЗМІК. Завдяки медіа громадськість має знати свої права щодо доступу до публічної інформації, володіти ЗМІК як зручним і

доступним інструментом для контролю над діяльністю владних структур, ефективності планування і використання бюджетних коштів на регіональному і національному рівнях.

Список бібліографічних посилань:

1. Кричкевич І., Тарнай / Кращі практики бюджетної прозорості та підзвітності органів місцевого самоврядування. //Ігор Кричкевич, Володимир Тарнай. Центр «Ейдос», К., 2018.
2. Головенко Р. / Як працює доступ до інформації. // Роман Головенко. ІМІ, – К., 07. 05. 2013. URL: (<https://imi.org.ua/articles/yak-pratsyuje-dostup-do-informatsiji>)

УДК 342. 9

Світлана Сергіївна ВАЩЕНКО,

заступник директора Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, доцент
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9786-5398>

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСЦИПЛІНАРНИХ ПРОВАДЖЕНЬ ЩОДО ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УКРАЇНІ

Реалізація дисциплінарних проваджень щодо поліцейських зарубіжних країн має ряд особливостей, які стосуються підстав дисциплінарної відповідальності, правового статусу учасників процедури, порядку реалізації та інших аспектів розгляду та вирішення справ про вчинення дисциплінарних проступків.

У більшості європейських держав правове регулювання дисциплінарних проваджень зводиться до визначення підстав дисциплінарної відповідальності, видів дисциплінарних стягнень та порядку їх накладання, які закріплюються у спеціалізованих законодавчих актах, що регулюють діяльність поліції. Серед таких нормативно-правових актів Закон Республіки Словенія про поліцію 1998 р., Поліцейський закон Королівства Нідерланди 1993 р., Закон Чеської Республіки про службові відносини службовців формувань безпеки 2003 р., Закон декрет Португальської Республіки про статус поліцейських 2009 р., Органічний закон Королівства Іспанії про сили і корпуси безпеки 1986 р. та інші. Є держави, де не існує поділу дисциплінарних проваджень щодо державних службовців та службовців правоохоронних органів, а переважно суб'єктом дисциплінарного провадження є «публічний службовець». Найбільш детально регламентовані дисциплінарні провадження щодо поліцейських в законодавстві Королівства Бельгії, Республіки Польща та Чеської Республіки.